

ТЕМА 6 ПРОЦЕС НАГРОМАДЖЕННЯ КАПІТАЛУ

Лекція 1 *Відтворення і нагромадження капіталу*

Розробив
к.е.н., доцент Макуха С.М.

Питання лекції

1. Зміст і типи відтворення продуктивних сил та виробничих відносин.
2. Сутність нагромадження капіталу і фактори, що визначають його розміри.
3. Технічна, вартісна та органічна будова капіталу, його концентрація та централізація.
4. Нагромадження капіталу і зайнятість, форми безробіття.

Мета заняття:

розкрити сутність простого та розширеного відтворення капіталу;

- вивчити зміст нагромадження капіталу та фактори, які визначають розміри нагромадження

1 питання

Зміст і типи відтворення продуктивних сил та виробничих відносин

Відтворення

– виробництво матеріальних благ, яке розглядається не як окремий, одиничний акт, а як безперервний, постійно повторюваний процес.

Умова здійснення відтворення - безперервне перетворення частини продукту в елементи нового виробництва

Відтворення включає

відтворення засобів
виробництва

відтворення предметів
споживання

відтворення виробничих
відносин.

Відтворення буває

Види

просте

розширене

Просте відтворення

- повторення виробництва у незмінних масштабах, коли весь отриманий дохід використовується у кінцевому споживанні

- додаткова вартість йде на особисте споживання
- нагромадження відсутнє
- запас капіталу залишається незмінним

Приклад простого відтворення

Вартість виробленої продукції складе:

$$1600C+400V+400m = 2400 \text{ (грн.)}$$

У наступному році виробництво відновиться у колишньому розмірі:

$$1600C+400V+400m = 2400 \text{ (грн.)}$$

Розширене відтворення

- *відтворення при зростаючих масштабах виробництва*

додаткова вартість (m) поділяється

- *- капітал,*
- *- особистий дохід капіталіста*

Приклад розширеного відтворення

$$1600c + 400v + 400m = 2400w$$

200m
дохід

200m
капітал

160m

40m

$$1760c + 440v + 440m = 2640w$$

Додаткова вартість збільшилась на 40 грн.
Вартість вироблених товарів – на 240 грн.

Висновки по першому питанню

1. Специфічна особливість розширеного відтворення полягає у нагромадженні капіталу (збільшенні його за рахунок постійно зростаючого привласнення чужої неоплаченої праці).

2. Просте відтворення не змінює масштаби виробництва

3. Розширене відтворення являє зростання масштабів виробництва.

2 питання

Сутність нагромадження капіталу і фактори, що визначають його розміри

Нагромадження капіталу

– перетворення частки додаткової вартості у функціонуючий капітал.

Норма нагромадження - відсоткове відношення частини додаткової вартості, що нагромаджується, до усієї маси додаткової вартості.

Чинники, що впливають на розмір нагромадження капіталу

Масштаб додаткової вартості

Рівень продуктивності суспільної праці

Різниця між застосованим і спожитим капіталом

Величина авансованого капіталу

Амортизаційні відрахування

Масштаб додаткової вартості

Приклад

$$1600c + 400v + 400m = 2400 w$$

Якщо норма додаткової вартості зросте до 200%.

$$1600c + 400v + 800m = 2800 w$$

На розширення виробництва піде 400m:

320 грн. – на купівлю додаткових засобів
виробництва

80 грн. – на купівлю додаткової робочої сили.

Виробництво в новому році

$$1920c + 480v + 960m = 3360 w$$

Рівень продуктивності суспільної праці

- збільшується додаткова вартість і відповідно збільшується та її частина, яка капіталізується
- зростає кількість продукції, виробленої робітниками за одиницю часу
- вартість одиниці товару знижується
- здешевленню елементів постійного капіталу-

Різниця між застосованим і спожитим капіталом

20 верстатів функціонують протягом **10** років.
Щорічно вартість **2** верстатів переноситься на продукт.

Через **5** років підприємець зможе придбати ще **10** верстатів.

20 верстатів продовжують функціонувати у процесі виробництва.

Чим більша різниця між застосовуваним та споживаним капіталом, тим більше розмір нагромадження капіталу.

Величина авансованого капіталу

$$1600c + 400v + 400m = 2400 w$$

Фонд нагромадження - **200**

$$16000c + 4000v + 4000m = 24000 w$$

Фонд нагромадження - **2000**

Амортизаційні відрахування

1500 грн. – 10 верстатів
Строк використання 10 років
1 верстат – 150 грн.
Через рік
11 верстатів

Висновки по другому питанню

1. Проблема відтворення основного капіталу є ключовою для забезпечення сталого економічного розвитку.

2. З розвитком капіталізму розширюються можливості збільшення нагромадження капіталу

3 питання

Технічна, вартісна та органічна будова капіталу,
його концентрація та централізація

Будова капіталу

- **Технічна** (співвідношення між масою засобів виробництва і кількістю праці, необхідної для їх застосування).
- **Вартісна** (співвідношення вартості засобів виробництва (**C**) до вартості робочої сили (**V**).
- **Органічна** (вартісна будова капіталу, яка визначається його технічною будовою).

$$ОБК = \frac{c}{v}$$

Тенденції до зростання ОБК в сучасних умовах відсутні

ЧИННИКИ

Розширення галузей економіки з відносно низькою ОБК (перш за все сфери послуг)

Здешевлення нової техніки порівняно з тою, що замінюється

Зростання питомої ваги кваліфікованої робочої сили з високою оплатою

Шляхи зростання капіталу

Концентрація

Централізація

Концентрація капіталу

- збільшення первісного капіталу шляхом капіталізації частки додаткової вартості

Капітал

Наслідки концентрації

- зростання усього суспільного капіталу
- можливості збільшення індивідуальних капіталів обмежуються величиною додаткової вартості

Централізація капіталу

- добровільне, або примусове, об'єднання індивідуальних капіталів шляхом їх злиття в один більший капітал

Причини централізації

1. Вплив конкуренції, в ході якої більші капітали поглинають дрібніші.
2. Добровільна угода про злиття.
3. Розвиток кредитних відносин на основі яких формуються акціонерні товариства.

Висновки по третьому питанню

1. Капітал має структурну будову яка істотно впливає на процес його відтворення
2. Зростання капіталу відбувається шляхом концентрації та централізації

4 питання

Нагромадження капіталу і зайнятість, форми безробіття.

Межі зростання заробітної плати

$$w = c + (v+m)$$

$(v+m)$ – новостворена вартість

$$w = 1600c + (400v+400m)$$

$$w = 1600c + (600v+200m)$$

Зростання v зменшує можливості нагромадження

Причини безробіття

Розвиток виробництва

Накопичення капіталу

Зміна ОБК

Нагромад
ження
капіталу

Зростання
органічної
будови
капіталу

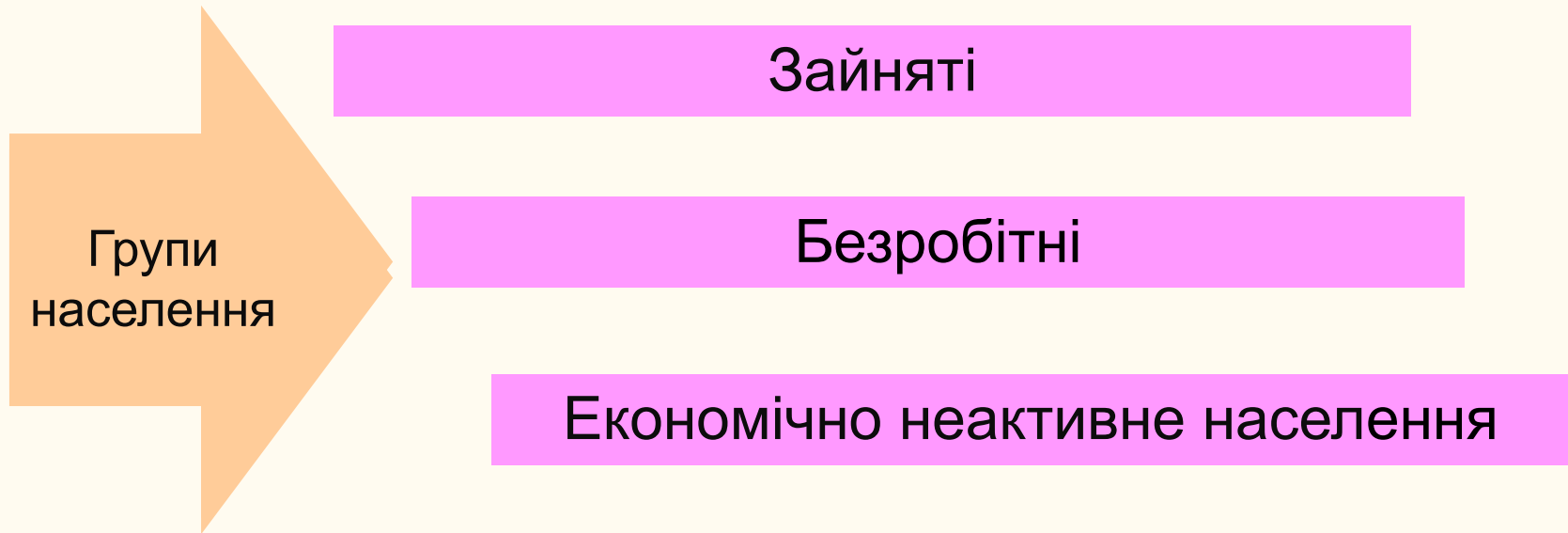

Відносне
вивільнення
робочої
сили

Зростання
резервної
армії
праці

Населення країни

Безробіття – різниця між кількістю осіб, які є робочою слою і кількістю осіб, які задіяні у виробництві.

Форми безробіття

Джон Мейнард Кейнс

- Фрикційне
- Структурне
- Циклічне

Рівень безробіття

$$Y = \frac{Y^1}{PC} \times 100\%$$

Y – рівень безробіття;

Y^1 – кількість безробітних;

PC – загальна чисельність робочої сили;

$$Y = \frac{Y^1}{EA} \times 100\%$$

EA – економічно активне населення

Уровень безработицы в странах Евросоюза, %

Источник: Eurostat, июль 2012 год

Изменение уровня безработицы, июнь-июль 2012 год

июнь-июль 2012 год

Увеличился

Остался неизменным

© vestifinance.ru

РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ

населення України у січні-червні 2013 р. у % до економічно активного населення

Україна	7,58
АРК	5,86
Вінницька	8,79
Волинська	8,38
Дніпропетровська	6,77
Донецька	8,28
Житомирська	9,41
Закарпатська	8,08
Запорізька	6,87
Івано-Франківська	7,47
Київська	6,56
Кіровоградська	8,59
Луганська	6,46
Львівська	7,27

Миколаївська	7,98
Одеська	5,66
Полтавська	8,59
Рівненська	9,81
Сумська	8,29
Тернопільська	9,81
Харківська	6,67
Херсонська	8,59
Хмельницька	8,69
Черкаська	9,39
Чернівецька	7,99
Чернігівська	9,41
Київ	5,45
Севастополь	5,66

Висновки по четвертому питанню

1. Наявність промислової резервної армії праці (відносно перенаселення, безробіття) є необхідною умовою функціонування капіталістичного товарного виробництва

2. Безробіття має негативні соціально економічні наслідки.

Дякую за увагу

